

УДК 72. 155.9

Куш Б.І. студент гр. АРХ-17-4мн**Науковий керівник: Гаврилов І.М., к. арх., професор кафедри архітектурного проектування і дизайну**

Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро, Україна

ВПЛИВ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЛЮДИНУ

У статті розглядаються питання, пов'язані з вивченням впливу архітектурного середовища на психологічний стан людини. Проаналізовано сприйняття різних архітектурних форм та середовищ людиною. Дана робота полягає в дослідженні і аналізі взаємодії людини та архітектурного середовища.

В даний час існує ряд проблем, пов'язаних з формуванням комфортного для людини з психологічної точки зору архітектурного середовища, що і обумовлює актуальність теми дослідження. При зчитуванні архітектурних форм, людина миттєво може зорієнтуватися і виробити динаміку своїх вчинків і реакції організму на свідомому і підсвідомому рівнях. Таким чином, інформація, що йде від архітектури, є засобом управління станом і поведінкою людини, тобто носить психотропні функції.

Абаньшина Ю.В., Косенкова Н.А. вважають, що емоційна реакція на взаємодію з архітектурним середовищем показує ставлення до неї людини. Одна і та ж форма об'єкта може сприйматися декількома людьми по-різному. Причина полягає в тому, що зачіпаються різні рівні емоційного світу кожного з них. У цілісному, тобто в об'єктивному сприйнятті, органічно поєднуються всі аспекти переживань, властивих людині. Оцінка емоційних якостей – це реакція особистості на середовище, яка підсумовує особистісні властивості і властивості стимулів середовища. Ці оцінки несуть в собі синтез суб'єктивно – об'єктивних факторів середовища і реакцій людини на ці фактори.

Нижче наведені деякі з них:

- почуття впевненості виникає у відомому, передбачуваному середовищі; відчуття невпевненості виникає в незнайомому, неясному середовищі, при змішуванні головних і другорядних смислів, акцентів, ознак; почуття піднесення виникає в особливій тектоніці об'єкта, коли акценти ведуть погляд від важких нижніх форм до легких верхніх; почуття пригніченості (депресії) виникає при тяжких верхніх формах об'єкта і скользянню погляду зверху вниз; почуття рівноваги виникає при погляді на співмірні, врівноважені форми; почуття сили передає наповненість форм, простота, монолітність, монументальність форм; почуття шляхетності виникає при злагодженій роботі всіх принципів формування і гармонізації образу, при відсутності переважаності форм [1, с.20-21].

Також вчені вказують, що люди, в залежності від своїх особливостей прийняття інформації та сформованих звичок, вибирають або уникають ті чи інші місця існування, що володіють певними характеристиками:

1. У непривабливих просторах характерним для людей є девіантна (лат. *deviatio* – ухилення) поведінка. Емоційний фон, властивий людям, – дискомфорт, тривога, страх, підвищене почуття контролю або відсутність контролю, самотність, відраза.

2. Малі розміри і замкнутість простору відбиваються на таких факторах поведінки, як близькість спілкування. У них виникають емоційні переживання спокою і підконтрольності простору.

3. Великі відкриті простори сприяють фізичної активності, спорту, іграм підлітків, роботі. Супутні переживання, характерні при цьому людям, – активність, відсутність контролю (кордонів).

4. Сучасне середовище в більшій мірі асоціюється зі спортом, господарськими справами, викликає активність, надію.

5. Для історичного середовища характерні такі особливості поведінки, як свято, спілкування. Воно оцінюється як приємне, створює відчуття спокою, наявності контролю, викликає інтерес [1, с.21-22].

Отже, для створення найбільш комфортною і приємною людині середовища необхідно враховувати вже накопичений досвід щодо впливу різних архітектурних форм і типів простору на емоційний стан людей, особливо їхньої поведінки. Архітектор може так чи інакше впливати на стороннього спостерігача за допомогою наступних засобів: композиція, простір, колір, звук, акустика, матеріал, світло.

Шилін В.В. зазначає, що система архітектурних потреб включає в себе: семантику середовища, яка викликає потреби в смисловій орієнтації серед архітектурних форм і просторів; задоволення пізнавальних потреб архітектурного середовища; естетичні потреби в гармонізації архітектурного середовища; структурно-логічні потреби в раціональній організації всіх аспектів архітектурного середовища; емоційно-психологічні потреби в спілкуванні і відкликання середовища, в емоційно-художньої виразності архітектурних форм і просторів; функціонально-планувальну впорядкованість і керованість; екологічні потреби комфорту і здорового середовища життєдіяльності; потреби в безпеці інформаційної, функціональної, екологічної, матеріально-технологічної [3].

Сомов Г.Ю вважає, що характер сприйняття оточення багато в чому визначається особливостями поведінки людини в даному середовищі – поспішає вона, зайнята діловими турботами, або спокійно споглядає оточення, чи включена в напружений ритм праці, і т.д. Конкретні особливості сприйняття середовища обумовлені, звичайно, і самим призначенням архітектурних об'єктів з переважаючими в них типами діяльності, поведінки і настрою людей. Одні типи середовища характеризуються складним з'єднанням і взаємодією різних процесів, в них відбиваються різноманітні потреби людей (міське середовище вулиць і площ, житлове середовище, промислове середовище); в інших домінують процеси вузько утилітарного характеру (торгові установи, транспортні вузли, підприємства побутового обслуговування) або яскраво вираженого емоційного стану (Палаці культури, театри і кінотеатри); по-третє – процеси одночасно утилітарного і емоційно-естетичного характеру (ресторани, кафе, плавальні басейни і т.п.) [2].

На нашу думку, ця складна залежність емоційного впливу архітектурного середовища від характеру самої діяльності людини по-своєму проявляється в середовищі різних типів. Вважаємо, що об'єктивний взаємозв'язок емоційних впливів архітектурного середовища з фундаментальними фізіологічними потребами людини заснований на корисних матеріальних властивостях цього середовища, на його оцінці як дійсно зручного, здорового, захищеного, доцільною і т. д. Досить очевидно, що саме максимальна відповідність середовища фізіологічним потребам і утилітарним цілям об'єктивно зумовлює виникнення позитивних емоцій.

Перелік посилань

1. Абаньшина Ю.В., Косенкова Н.А. Влияние архитектурной среды на психологию человека / Научный альманах. Технические науки. – 2017. – №3-3. – С.19-22.
2. Раппапорт А.Г., Сомов Г.Ю. Форма в архитектуре: Проблемы теории и методологии. / ВНИИ теории архитектуры и градостр-ва. – М.: Стройиздат, 1990 г. – 344 с.
3. Шилин, В. В. Архитектура и психология. Краткий конспект лекций / В. В. Шилин – Нижн. Новгород: Изд-во Нижегород. гос. архит.-строит. ун-та, 2017. – 66 с.